

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 22.11.2006
KOM(2006) 728 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

Cesta k účinnejšiemu využívaniu daňových stimulov v prospech VaV

{SEC(2006)1515}

OBSAH

Úvod	3
1. Právo EÚ a daňové stimuly pre VaV	5
1.1. Zlučiteľnosť so základnými slobodami.....	5
1.2. Zlučiteľnosť s pravidlami štátnej pomoci	7
2. Osvedčené koncepčné črty daňového zaobchádzania a daňových stimulov pre VaV.	9
3. Orientačné usmernenia pre opatrenia spoločného záujmu a vzájomnej výhodnosti..	10
3.1. Podpora rozsiahlych nadnárodných projektov v oblasti VaV	10
3.2. Mladé inovačné podniky	11
3.3. Presadzovanie filantropického financovania výskumu	11
3.4. Cezhraničná mobilita výskumných pracovníkov	12
3.5. Uľahčenie cezhraničného externého zadávania prác v oblasti VaV	12
3.6. VaV a DPH	12
3.7. Zaobchádzanie s VaV v oblasti spoločného konsolidovaného základu dane z príjmov právnických osôb	13
4. Záver	13

Úvod

Členské štáty sa v Lisabonskej stratégii¹ zaviazali vykonať štrukturálne reformy svojho hospodárstva. V tejto súvislosti Európska rada vyzvala na to, aby sa do roku 2010 investície do výskumu a vývoja (ďalej len „VaV“) priblížili 3 % HDP, z čoho by 2 % mali pochádzať zo súkromného sektora. V oznámení „*Investovanie do výskumu: akčný plán pre Európu*“² sa zdôrazňuje, že VaV zohráva rozhodujúcu úlohu, pokiaľ ide o prírastky produktivity a hospodársky rast, ale spoločenský výnos investícií je často vyšší ako súkromný výnos pre investujúci podnik. Toto zlyhanie trhu možno riešiť pomocou kombinácie rôznych opatrení zameraných na verejnú podporu s cieľom zvýšiť súkromné investície do VaV, ako napríklad granty, daňové stimuly a mechanizmy del'by rizika, s prihliadnutím na konkrétnu situáciu a ciele jednotlivých členských štátov.

V ostatnom čase mnoho členských štátov čoraz viac využíva daňové stimuly ako hlavný nástroj na zvýšenie podnikového VaV. Výrobné odvetvie súbežne s tým preberá otvorený inovačný model a cezhraničná spolupráca sa stáva samozrejmosťou, a to najmä v odvetví špičkových technológií. Výsledkom rôznorodosti zavedených systémov je však čoraz zložitejšia situácia pri daňovom zaobchádzaní v oblasti VaV v Európe, čím dochádza k prekážkam v spolupráci v rámci celej Európy.

V súlade so záväzkom Európy stať sa prít'azlivejším miestom pre podnikový VaV Komisia v roku 2005 vo svojich oznámeniach o príspevku daňovej a colnej politiky k Lisabonskej stratégii³ a o spoločnom prístupe v oblasti výskumu a inovácií⁴ oznámila svoj zámer presadzovať konzistentnejšie a priaznivejšie daňové prostredie pre VaV, pričom zároveň uznáva právomoc členských štátov v oblasti vnútroštátnej daňovej politiky. V oznámení o uvádzaní poznatkov do praxe⁵ je tento prístup k daňovým stimulom pre VaV potvrdený ako priorita.

Toto oznámenie obsahuje usmernenie s cieľom pomôcť členským štátom zlepšiť ich daňové zaobchádzanie v oblasti VaV a pomôcť vypracovať vzájomne konzistentné riešenie spoločných problémov, a to:

- objasnením právnych podmienok pre daňové stimuly členských štátov pre VaV vyplývajúcich z práva EÚ, predovšetkým príslušnej judikatúry Európskeho súdneho dvora (ESD) týkajúcej sa slobôd stanovených v Zmluve o EÚ a pravidiel štátnej pomoci;
- vyzdvihnutím všeobecných koncepčných črt so zreteľom na daňové zaobchádzanie a stimuly pre VaV na základe odbornej analýzy osvedčených postupov;
- predložením radu možných budúcich iniciatív zameraných na konzistentné riešenie problémov spoločného záujmu.

¹ KOM(2005) 24
² KOM(2003) 226
³ KOM(2005) 532
⁴ KOM(2005) 488
⁵ KOM(2006) 502

Priložená príloha obsahuje podrobnejšie usmernenia ku koncepčnému riešeniu, vykonávaníu a vyhodnocovaníu daňových stimulov pre VaV.

1. PRÁVO EÚ A DAŇOVÉ STIMULY PRE VAV

Väčšina existujúcich daňových stimulov pre VaV, ponúkaných členskými štátmi, je dostupná všetkým podnikom bez ohľadu na ich veľkosť, oblasť činnosti alebo umiestnenie, a preto sa z hľadiska práva EU pokladajú za všeobecné opatrenia. Niektoré daňové stimuly pre VaV sa však zameriavajú na konkrétne typy spoločností, odvetví alebo činností. Tento oddiel sa sústreďuje na právne parametre pre všetky daňové stimuly pre VaV a obsahuje usmernenia pre koncepčné riešenie týchto stimulov, aby sa zabránilo nezlučiteľnosti s právom EÚ v dôsledku územných obmedzení. Činitele, ktoré vedú k tomu, že sa stimul pokladá za územne obmedzený, môžu byť explicitné alebo implicitné. V prípade implicitných činiteľov má stimul zvyčajne také koncepčné riešenie, ktoré v skutočnosti vedie k uprednostňovaniu VaV vykonávaného v danom členskom štáte pred VaV vykonávaným inde v EÚ.

Všetky daňové stimuly pre VaV zavedené členskými štátmi musia byť v súlade so základnými slobodami stanovenými Zmluvou a so zásadou nediskriminácie. Konkrétne každý daňový stimul pre VaV, ktorým sa ukladajú obmedzenia, pokiaľ ide o to, kde sa VaV vykonáva (*územné obmedzenia*) sa musí preskúmať, aby sa overila zlučiteľnosť s článkom 43 (sloboda usadiť sa) a článkom 49 (sloboda poskytovať služby) Zmluvy o ES. Komisia v tejto súvislosti v súčasnosti skúma zlučiteľnosť právnych predpisov členských štátov a zistila niekoľko sporných prípadov, ktoré už boli s členskými štátmi prerokované alebo o ktorých sa dosiaľ rokuje. O územných obmedzeniach obsiahnutých v daňových stimuloch pre VaV jedného členského štátu teraz pojednáva ESD⁶ (*Komisia proti Španielsku*). V ostatných prípadoch (napr. Francúzsko, Holandsko, Belgicko) iniciatívy Komisie donútili členské štáty, aby svoje daňové právne predpisy alebo postupy zmenili.

Je dôležité poznamenať, že v tomto oddiele sa uvádza názor Komisie na súčasnú judikatúru ESD týkajúcu sa daňových stimulov pre VaV. Navyše treba zdôrazniť, že posúdenie zlučiteľnosti konkrétneho daňového stimulu pre VaV s právom EÚ závisí od okolností daného prípadu.

1.1. Zlučiteľnosť so základnými slobodami

Pri analýze daňových stimulov pre VaV Komisia usudzuje, že explicitné aj implicitné územné obmedzenia sú nezlučiteľné so slobodami stanovenými v Zmluve o EÚ. Príkladom explicitného obmedzenia je právne ustanovenie, ktorým sa obmedzuje výhoda daňových stimulov pre VaV na činnosti vykonávané v danom členskom štáte. Územnými obmedzeniami sa porušuje sloboda usadiť sa, a to tým, že sa nimi znemožňuje spoločnostiam vykonávať VaV alebo ho zadávať externe inde v EÚ.

Explicitné územné obmedzenie bolo ústrednou otázkou vo veci *Laboratoires Fournier* (C 39/04), v ktorej ESD rozhodol o protiprávnosti francúzskych predpisov o daňových úľavách (*Credit d'Impôt Recherche*), ktoré v tom čase platili. Podľa francúzskeho všeobecného daňového zákonníka (*Code Général des Impôts*) dostali priemyselné, obchodné alebo poľnohospodárske podniky daňovú úľavu iba so zreteľom na výdavky na činnosť v oblasti VaV vykonávanú vo Francúzsku. ESD rozhodol, že právne predpisy, ktorými sa obmedzuje výhoda daňovej úľavy na VaV vykonávané na území daného členského štátu, sú v

⁶ K 248/06

rozpore so zásadou slobody poskytovať služby. Podľa uvedeného rozsudku tento právny predpis tým, že zaviedol diskrimináciu týkajúcu sa miesta usadenia poskytovateľa služby, obmedzuje cezhraničnú činnosť a je v priamom rozpore s cieľom politiky Spoločenstva pre VaV, t. j. plným využívaním potenciálu vnútorného trhu odstránením právnych a daňových prekážok spolupráce medzi podnikmi. Francúzsky daňový stimul bol rýchlo upravený tak, aby bol v súlade s rozsudkom.

Ďalej sú uvedené príklady implicitných územných obmedzení: 1. daňový stimul vzťahujúci sa na náklady na VaV vzniknuté kdekoľvek v EÚ, ale podliehajúce schváleniu, ktorým sa uprednostňujú domáce podniky vykonávajúce VaV oproti cudzozemským subjektom, ktoré chcú poskytovať služby v oblasti VaV, napr. pokiaľ je toto schválenie potrebné iba v prípade nákladov na VaV vzniknutých v zahraničí alebo ak je v prípade cudzozemských spoločností administratívna záťaž väčšia; 2. daňový stimul týkajúci sa nákladov na subdodávateľsky vykonávaný VaV, ktorý však obmedzuje podiel VaV, ktorý možno zadať cudzozemským subjektom formou subdodávok. Uznať však možno daňový stimul obmedzujúci podiel VaV, ktorý možno zadať formou subdodávky bez toho, aby sa pritom rozlišovalo medzi domácimi a cudzozemskými subdodávateľmi.

ESD v zásade uznal, že obmedzenie rozsahu pôsobnosti daňových podmienok môže byť za určitých okolností odôvodnené, a to buď na základe výnimky výslovne stanovenej v Zmluve⁷, alebo z iných dôvodov, ktoré ESD uznáva ako *naliehavé dôvody vo všeobecnom záujme*. ESD však takéto obmedzenie uznáva iba vtedy, ak je isté, že sledované ciele nemožno dosiahnuť použitím menej obmedzujúceho opatrenia (zásada proporcionality). V minulosti sa členské štáty snažili obhajovať územné obmedzenia pred ESD na základe niekoľkých argumentov:

a) Fiškálny dohľad

Členské štáty tvrdili, že potreba účinného fiškálneho dohľadu je naliehavou požiadavkou vo všeobecnom záujme a oprávňuje územné obmedzenie. ESD rozhodol, že členský štát má v zásade právo uplatňovať opatrenia na účely jednoznačného a presného zistenia výšky nákladov, ktoré možno odpočítať ako výdavky na výskum (Baxter⁸, Fourier). Môže rovnako vyžadovať, aby cudzozemský platiteľ dane jednoznačne a presne preukázal, že straty, ktoré údajne utrpel, podľa vnútroštátnych predpisov upravujúcich výpočet príjmov a strát zodpovedajú skutočne vzniknutým stratám (Futura a Singer⁹). ESD však dospel k záveru (Baxter, Futura a Singer a Fournier), že obmedzenia v týchto konkrétnych prípadoch nie sú primerané sledovaným cieľom. Napríklad ESD dospel vo veci Baxter a Fournier k záveru, že vnútroštátne právne predpisy, ktoré neuznávajú doklady predložené platiteľom dane ako platné pre VaV vykonaný v ostatných členských štátoch, nemožno odôvodniť potrebou účinného fiškálneho dohľadu. V týchto prípadoch sa odkazuje na smernicu o vzájomnej pomoci¹⁰ a na skutočnosť, že by členské štáty mali byť schopné získať relevantné a potrebné informácie podľa tejto smernice alebo prostredníctvom dvojstranných daňových zmlúv¹¹.

b) Strata daňových príjmov

⁷ Zmluva o ES, články 46 a 55.

⁸ K 254/97

⁹ K 250/95

¹⁰ Smernica Rady 77/799/EHS v znení smernice 2004/56/ES.

¹¹ Vestergaard C 55/98, Futura & Singer C 250/95, Danner C 136/00.

Členské štáty v niekoľkých prípadoch tvrdili, že dôvodom uloženia obmedzenia by mohla byť snaha zabrániť strate daňových príjmov. ESD však jednoznačne zastával názor, že rozpočtové argumenty nie sú ako také prijateľné¹².

c) Zabránenie obchádzaniu daňových povinností

ESD v zásade uznáva, že dôvodom obmedzenia základných slobôd by mohlo byť zabránenie obchádzaniu daňových povinností. Z existujúcej judikatúry však vyplýva, že ESD neuznáva všeobecné územné obmedzenie, ale skôr uprednostňuje právne predpisy, ktorých cieľom je zabrániť konkrétnym čisto vykonštruovaným operáciám¹³. Popritom, pokiaľ ide o zabránenie daňovým únikom, ESD odkazuje aj na to, že členský štát má možnosť použiť smernicu o vzájomnej pomoci.

d) Presadzovanie VaV a konkurencieschopnosti v jednotlivých členských štátoch

ESD vo veci Fournier uviedol, že presadzovanie VaV sa môže pokladať za naliehavý dôvod verejného záujmu, ktorým sa môže zdôvodniť obmedzenie výkonu základných slobôd. Poznamenal však, že pokiaľ členský štát odmietne poskytnúť daňovú úľavu na základe toho, že VaV sa vykonal v inom členskom štáte, je to v rozpore s cieľmi politiky Spoločenstva v oblasti VaV, ku ktorým podľa článku 163 ods. 1 Zmluvy o ES patrí *posilňovanie vedeckých a technologických základov priemyslu Spoločenstva a podporovanie rozvoja jeho konkurencieschopnosti na medzinárodnej úrovni*.

Existujúca judikatúra obsahuje početné a konzistentné dôkazy, že ESD pravdepodobne neuzná územné obmedzenia týkajúce sa uplatňovania daňových stimulov pre VaV. Členské štáty by preto mali pri koncepčnom riešení daňových stimulov zohľadniť skutočnosť, že sa nebude mať za to, že explicitná, a v niektorých prípadoch implicitná, podoba územného obmedzenia je v súlade so Zmluvou o ES. To však nevyklučuje územné obmedzenia, ktoré sú iba odrazom zásady teritoriality daňovej právomoci členských štátov. Napríklad stimul v podobe dane zo mzdy alebo príspevku na sociálne zabezpečenie pre pracovníkov v oblasti VaV by sa mohol svojou povahou *de facto* obmedziť na osoby, ktoré vykonávajú činnosti v oblasti VaV v členskom štáte, v ktorom sú zdanené alebo v ktorom platia príspevky na sociálne zabezpečenie.

1.2. Zlučiteľnosť s pravidlami štátnej pomoci

Daňové stimuly pre VaV v členských štátoch nepodliehajú iba právnym obmedzeniam, ktoré sú uložené slobodami stanovenými Zmluvou, ale takisto musia byť v súlade s pravidlami Spoločenstva pre štátnu pomoc. V súlade s článkom 87 ods. 1 Zmluvy o ES „každá pomoc poskytovaná v akejkoľvek podobe členským štátom alebo zo štátnych zdrojov, ktorá skresľuje hospodársku súťaž alebo hrozí skresľovaním hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určité podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru, sa pokladá za nezlučiteľnú so spoločným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.“ Pravidlá štátnej pomoci sa v zásade uplatňujú bez ohľadu na podobu pomoci. Preto by daňové stimuly pre VaV mohli predstavovať štátnu pomoc, ak sú splnené príslušné kritériá podľa článku 87 ods. 1 a judikatúry ESD týkajúcej sa podmienok, za akých sa daňové opatrenia v oblasti VaV

¹² Danner & X & Y, ICI C 264/96, De Groot C 385/00, Bosal C 169/01, Saint-Gobain C 307/97 a Skandia C 422/01.

¹³ X & Y C 436/00, Danner C 136/00.

pokladajú za štátnu podporu, a ak podpora nepodlieha nariadeniu o podpore de minimis¹⁴. Ucelené posúdenie týchto podmienok je uvedené v oznámení Komisie z roku 1998 o uplatňovaní predpisov o štátnej pomoci v prípade opatrení týkajúcich sa priameho zdanenia¹⁵ podnikateľskej činnosti, v ktorom je obsiahnuté aj špecifické usmernenie. Jedným z hlavných kritérií je selektivita daňových stimulov pre VaV. Daňový stimul pre VaV sa pokladá za selektívny, ak sú jeho potenciálni príjemcovia obmedzení, najmä pokiaľ ide o veľkosť (napr. malé a stredné podniky), umiestnenie alebo odvetvie, a ako taký pravdepodobne predstavuje štátnu pomoc.

Závery zo zasadnutia Európskej rady v Štokholme a v Barcelone samozrejme obsahujú výzvu na pokračovanie úsilia sústredeného na znižovanie všeobecnej úrovne štátnej pomoci a potrebu presmerovať pomoc na horizontálne ciele spoločného záujmu, vrátane hospodárskej a sociálnej súdržnosti, a ich zameranie na zistené zlyhania trhu.

Popritom opatrenia v oblasti priamych daní, ktoré sledujú všeobecné ciele hospodárskej politiky znížením daňového zaťaženia v súvislosti s určitými výrobnými nákladmi (vrátane výdavkov na VaV), zvyčajne nepredstavujú štátnu pomoc, ak sa vzťahujú bez rozdielu na všetky podniky a na výrobu všetkého tovaru a na všetky služby. Navyše skutočnosť, že niektoré podniky majú vyššiu úroveň výdavkov na VaV než iné, a teda majú prospech z fiškálnych opatrení v oblasti VaV, najmä podniky, ktoré sú činné v odvetviach náročných na VaV, nevyhnutne neznamená, že tieto opatrenia sú selektívne.

V určitých prípadoch môžu byť daňové stimuly pre VaV, ktoré predstavujú štátnu pomoc, zlučiteľné so Zmluvou na základe článku 87 ods. 3. Komisia takisto prijala nový revidovaný rámec Spoločenstva pre poskytovanie štátnej pomoci na výskum, vývoj a inovácie (ďalej len „rámec“)¹⁶, podľa ktorého bude Komisia posudzovať opatrenia štátnej pomoci na výskum vývoj a inovácie, ktoré jej budú oznámené, vrátane opatrení v podobe daňových stimulov pre VaV.

Členské štáty by pri koncepčnom riešení daňových stimulov pre VaV mali prihliadať na uvedené oznámenie a rámec. Prvým krokom je určiť, či možno daňový stimul pre VaV pokladať za všeobecné opatrenie. Vo väčšine prípadov sa daňové stimuly, ktoré sú dostupné všetkým podnikom bez ohľadu na veľkosť, odvetvie alebo umiestnenie, pokladajú za všeobecné opatrenia, ktoré nepatria do rámca.

Komisia bude pri posudzovaní daňového stimulu pre VaV, ktorý predstavuje štátnu pomoc podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES, prihliadať najmä na tieto prvky:

- daňový stimul pre VaV sa vzťahuje na jednu alebo niekoľko kategórií VaV vymedzených v uvedenom rámci (t. j. základný výskum, priemyselný výskum a experimentálny vývoj);
- daňový stimul pre VaV sa týka výlučne určitých oprávnených nákladov na VaV uvedených v rámci; a
- výšku pomoci v prípade daňového stimulu pre VaV možno zistiť a táto výška nepresahuje maximálnu prahovú hodnotu stanovenú v tomto rámci.

¹⁴ Nariadenie Komisie 69/2001 alebo jeho prípadný nástupca.

¹⁵ Ú. v. ES C 384, 10.12.1998, s. 3.

¹⁶ Rámec pre výskum, vývoj a inovácie.

V rámci pre výskum, vývoj a inovácie sa ďalej uvádza, že Komisia bude pritom vychádzať z toho, že na základe hodnotiacich štúdií predložených členskými štátmi majú daňové stimuly pre VaV motivačný účinok tým, že sa nimi podporujú vyššie výdavky podnikov na VaV.

Musia sa brať do úvahy aj príslušné pravidlá kumulácie, ktorými sa stanovuje, či spoločnosť môže podľa rôznych opatrení dostať pomoc.

Musí sa takisto posúdiť, či fiškálne opatrenia patria pod nariadenia o skupinových výnimkách.

2. OSVEDČENÉ KONCEPČNÉ ČRTY DAŇOVÉHO ZAOBCHÁDZANIA A DAŇOVÝCH STIMULOV PRE VAV

V ostatných rokoch čoraz viac členských štátov upravuje alebo zavádza daňové stimuly pre VaV na podporu investícií do VaV¹⁷. V súčasnosti stimuly využíva 15 členských štátov ako súčasť kombinácie nástrojov štátnej podpory. V rámci otvorenej metódy koordinácie odbornej správy¹⁸ CREST¹⁹ obsahujú prehľad a analýzu rôznych daňových stimulov pre VaV v členských štátoch EÚ a ostatných príslušných krajinách. V správach sa vyzdvihuje rozmanitosť druhov a koncepčných charakteristík daňových stimulov, čo je odrazom odlišnosti situácie v dotknutých krajinách (celková daňová politika, štruktúra priemyslu, výsledky súkromného sektora v oblasti VaV). Neexistuje jednoznačná odpoveď na otázku, aké koncepčné riešenie by daňové stimuly pre VaV mali mať a ako by sa mali uskutočňovať alebo vyhodnocovať.

Na základe odbornej analýzy rôznych systémov a existujúcich hodnotení možno však vymedziť niekoľko hlavných zásad, pokiaľ ide o najdôležitejšie možné koncepčné riešenia a ich charakteristiky a príslušné činitele súvisiace s nepredvídanými skutočnosťami a ktoré možno nájsť v prílohe²⁰. Daňové stimuly musia podľa týchto hlavných zásad napríklad:

- dostať sa do viacerých podnikov, a to pri maximalizácii možného zvýšenia výdavkov na VaV a minimalizácii narušenia trhu (tu sú najvhodnejšie všeobecné opatrenia);
- zahŕňať všetky bežné výdavky a zohľadniť určité druhy kapitálových výdavkov súvisiacich s VaV;
- zamerať sa na zaistenie priamej adicionality daňových stimulov a adicionality spojenej so správaním;
- zohľadniť hodnotiace kritériá a údaje zo štádia koncepčného riešenia;
- overiť, či daňové stimuly splnili svoje špecifické ciele, či bol účinný mechanizmus ich uskutočnenia/spravovania a aké boli ich širšie spoločenské účinky.

V prílohe sú uvedené podrobné usmernenia k všeobecným zásadám koncepčného riešenia a vykonania daňových stimulov, ako sú opísané vyššie, ale takisto pre rôzne druhy režimov a úľav, a oprávnené výdavky na VaV. Predkladajú sa v nej možnosti zlepšenia daňového zaobchádzania v oblasti VaV v rôznych politických súvislostiach a zaoberá sa najmä vplyvom

¹⁷ Správa IBFD za rok 2004 o daňovom zaobchádzaní s výdavkami na VaV.

¹⁸ Vedecký poradný výbor Európskej rady a Komisie.

¹⁹ Správy CREST.

²⁰ SEK(2006) XXX.

širšej kombinácie politík, relatívnymi výhodami daňového prostredia, ktoré je všeobecne priaznivé pre VaV, oproti používaniu všeobecných daňových stimulov pre podniky alebo selektívnej podpory pre mladé inovačné malé a stredné podniky. Členské štáty sú vyzvané, aby tieto usmernenia zohľadnili pri zavádzaní nových daňových stimulov pre VaV alebo pri úprave existujúcich daňových stimulov.

Systematické a konzistentné vyhodnocovanie vplyvu daňových stimulov na VaV, a to ako na úrovni jednotlivých podnikov, tak i na hospodárstvo ako celok, je rozhodujúce pre ich účinnejšie využívanie. V pomerne malom počte hodnotiacich štúdií, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii, sa však často používajú rozdielne metodiky a preto je ťažké ich výsledky porovnať. Členské štáty sú vyzvané, aby prijali systematický a jednotný prístup k ich vyhodnocovaniu v súlade s líniami vymedzenými v prílohe.

Navrhovaný prístup zahŕňa ex ante analýzu očakávaného vplyvu daňových stimulov na VaV a prípravu vyhodnotenia ex post v štádiu koncepčného riešenia. Komisia bude podporovať výmenu skúseností a osvedčených postupov vytvorením siete národných expertov.

3. ORIENTAČNÉ USMERNENIA PRE OPATRENIA SPOLOČNÉHO ZÁUJMU A VZÁJOMNEJ VÝHODNOSTI

V súvislosti so zlepšením účinného využívania daňových stimulov pre VaV a daňového zaobchádzania s VaV v EÚ sa okrem uvedených základných zásad pre koncepčné riešenie stimulov (t. j. súlad s právom EÚ a poučenie sa z osvedčených postupov členských štátov) objavuje rad iných špecifických daňových záležitostí, ktoré treba riešiť konzistentne. Niektoré z týchto záležitostí sú aspekty všeobecného systému zdanenia, ktoré súvisia s výskumom, kým iné sa týkajú otázok VaV v spoločnom záujme.

Spoločným cieľom iniciatív navrhovaných v tomto oddiele je zabezpečiť, aby daňová politika viac prispievala k dosiahnutiu hospodárstva založeného na znalostiach vytvorením konzistentného rámca, ktorý napomáha väčším investíciám do VaV a zlepšeniu fungovania vnútorného trhu.

Členské štáty sú vyzvané, aby iniciatívy uvedené v tomto oddiele prerokovali na úrovni EÚ a zohľadnili ich pri preskúmaní svojej daňovej politiky.

3.1. Podpora rozsiahlych nadnárodných projektov v oblasti VaV

V súčasnosti je významným trendom rastúca globalizácia znalostí a internacionalizácia výskumu a inovácií. Tento vývoj podporujú pokroky v oblasti IKT a takisto realizácia významnej pridanej hodnoty pri vytváraní poznatkov a ich rozširovaní, ktoré globalizácia a medzinárodné partnerstvo ponúkajú. Zo skúsenosti z programu EUREKA a ostatných medzinárodných výskumných iniciatív vyplynulo, že veľké nadnárodné projekty čelia značným ťažkostiam, pokiaľ ide o zabezpečenie včasného a synchronizovaného viacročného poskytovania verejných prostriedkov z niekoľkých členských štátov, čo je často spojené s používaním odlišných postupov schvaľovania. Následkom toho, aj keď by sa nadnárodné projekty mali v zásade podporovať vzhľadom na ich vysokú produktivitu, prínos v oblasti učenia a transferu znalostí, od takýchto projektov sa môže v skutočnosti odradzovať. Na riešenie týchto problémov môže byť vhodné namiesto samotného financovania týchto projektov prostredníctvom grantov využiť aj špecifické daňové stimuly pre VaV vzhľadom na ich včasnosť a predvídateľnosť v čase trvania výskumného projektu.

Členské štáty (spolu s Európskou komisiou) sú preto vyzvané, aby sa zaoberali prekážkami pre nadnárodné výskumné projekty napríklad lepším využívaním a koordináciou daňových stimulov pre priemyselné podniky, ktoré sa zúčastňujú veľkých nadnárodných projektov v oblasti VaV, alebo používaním spoločných definícií VaV.

Keďže táto verejná podpora je vzhľadom na svoju podobu selektívna, predstavuje štátnu pomoc a musí byť v súlade s ustanoveniami revidovaného rámca a zlučiteľná so Zmluvou o ES podľa článku 87 ods. 3 so zreteľom na významné projekty spoločného európskeho záujmu.

3.2. Mladé inovačné podniky

Daňové stimuly zacielené na mladé inovačné podniky²¹, ako boli zavedené niektorými členskými štátmi, môžu mať priaznivý účinok na činnosť v oblasti VaV a na rast týchto spoločností. Môžu mať podobu oslobodenia od dane z príjmu právnických osôb alebo časovo obmedzeného oslobodenia od platieb príspevkov na sociálne zabezpečenie v súvislosti so zamestnávaním vysokokvalifikovaných pracovníkov (napr. výskumných pracovníkov a odborníkov), čím sa znížia náklady pre mladé podniky založené na VaV. Členské štáty sú vyzvané, aby zvážili ponuku špecifických daňových stimulov pre túto strategicky dôležitú kategóriu podnikov.

3.3. Presadzovanie filantropického financovania výskumu

Ďalším spôsobom podpory investícií do VaV v Európe by mohlo byť zlepšenie daňového zaobchádzania s filantropickými subjektmi, ktoré financujú výskum, napr. nadáciami a dobročinnými organizáciami (ďalej len „výskumné nadácie“). Výskumnými nadáciami sú súkromné subjekty, ktorých cieľom je zlepšiť vedecké poznanie financovaním činností v oblasti VaV vo verejnoprospešných organizáciách, zvyčajne na univerzitách a v štátnych výskumných strediskách. Hoci nejaké veľké výskumné nadácie²² existujú, tento zdroj financovania sa v porovnaní s USA v Európe nevyužíva dostatočne a zdá sa, že sa objavujú určité formálne a neformálne prekážky, ktoré obmedzujú na strane jednej dary jednotlivcov i podnikov a na strane druhej tok finančných prostriedkov do výskumu.

Preto je potrebné zlepšiť daňové podmienky pre cezhraničné dary a činnosť nadácií s cieľom vytvoriť rovnaké podmienky v EÚ. Dohodnutie spoločného vymedzenia verejnoprospešných účelov alebo vzájomné uznávanie verejnoprospešných organizácií, ktoré majú nárok na daňové úľavy, by bolo dôležitým krokom na uľahčenie cezhraničného financovania. Takýto prístup možno nájsť v návrhu Európskeho nadačného strediska na štatút európskej nadácie, ktorý takisto obhajuje nediskriminačný prístup k daňovému zaobchádzaniu s takýmito nadáciami a ich darcami a prijímateľmi.

Členské štáty sú vyzvané, aby podporili spoločný prístup, pokiaľ ide o bod i) daňové zaobchádzanie so samotnými nadáciami bez ohľadu na to, či sú usadené v EÚ, a bod ii) vymedzenia verejnoprospešných organizácií.

²¹ Pozri vymedzenie v rámci pre poskytovania štátnej pomoci na výskum, vývoj a inovácie.

²² The Wellcome Trust, Volkswagen Stiftung, Fondazione Cariplo, Champalimaud Foundation

Komisia podporí zriadenie „Európskeho fóra pre filantropiu a financovanie výskumu“, čo bude stály mechanizmus podelenia sa o skúsenosti, preskúmavania osvedčených postupov a presadzovania spolupráce.

3.4. Cezhraničná mobilita výskumných pracovníkov

Na uľahčenie mobility výskumných pracovníkov v EÚ, a to ako so zreteľom na dlhodobé pobyty v inom členskom štáte, tak i kratšie pracovné stáže, sa členské štáty vyzývajú, aby pre výskumných pracovníkov a inštitúcie, ktoré ich zamestnávajú, zjednodušili administratívne aspekty plnenia daňových povinností a aby poskytovali príspevky nepodliehajúce dani na pokrytie skutočných nákladov mobility (napr. cestovné výdavky).

Členské štáty i zamestnávajúce inštitúcie by sa mali ďalej usilovať o zlepšenie priehľadnosti špecifických daňových stimulov, ktoré by mohli byť dostupné takisto pre výskumných pracovníkov (napr. daňové výhody pre prisťahované osoby). Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby zistili, za akých podmienok by si výskumní pracovníci mohli obmedzený čas ponechať svoj daňový domicil vo svojej krajine pôvodu. Členské štáty by v každom prípade mali zabrániť dvojakému zdaneniu, napr. zlepšením priehľadnosti ustanovení v dvojstranných zmluvách o daniach a vnútroštátnych právnych predpisoch, ktoré sa týkajú cezhraničných výskumných pracovníkov.

3.5. Uľahčenie cezhraničného externého zadávania prác v oblasti VaV

Niektoré členské štáty (napr. Francúzsko, Španielsko) umožňujú, aby podniky požiadali o osvedčenie uznávajúce ich schopnosť uskutočňovať VaV. Takéto osvedčenia uľahčujú uplatňovanie daňových stimulov pre VaV a sú platné niekoľko rokov. Daňové orgány ich využívajú na zjednodušenie vybavovania nárokov na daňové úľavy. Aby sa zabránilo územnej diskriminácii v prípadoch cezhraničného externého zadávania VaV, členské štáty zavádzajúce takéto procesy sú vyzvané, aby ich rozšírili na podniky vykonávajúce VaV, ktoré sú usadené v ostatných členských štátoch.

Zúčastnené členské štáty sú vyzvané, aby sa dohodli na obsahu takýchto osvedčení s cieľom uľahčiť ich vzájomné uznávanie a znížiť administratívnu záťaž podnikov v celej EÚ. Komisia predloží možnú štruktúru týchto osvedčení, aby sa podnietila diskusia.

V niektorých členských štátoch sa verejnoprávnym subjektom, ktoré uskutočňujú VaV, vydávajú takéto osvedčenia automaticky. Aby sa zabránilo územnej diskriminácii v prípadoch cezhraničného externého zadávania VaV, malo by sa s rovnocennými verejnoprávnymi subjektmi usadenými v ostatných členských štátoch zaobchádzať rovnako ako s vnútroštátnymi subjektmi. Komisia vypracovala zoznam verejnoprávných subjektov uskutočňujúcich VaV, ktoré sú usadené v EÚ, na základe ich účasti vo výskumnom rámcovom programe. Tento zoznam bude k dispozícii online a môže zúčastneným členským štátom pomôcť, aby svoje daňové stimuly pre VaV vykonávali nediskriminačným spôsobom. Komisia hodlá tento zoznam pravidelne aktualizovať a vyzýva všetky členské štáty, aby ich skontrolovali a aby prípadne poskytl informácie o iných subjektoch, ktoré by mali byť do tohto zoznamu zaradené.

3.6. VaV a DPH

DPH pri výdavkoch na VaV, ktoré vzniknú zdaniteľným osobám, je odpočítateľná, ak predmetné tovary a služby vstupujú do zdaniteľného plnenia DPH. Súčasné pravidlá 6. smernice o DPH týkajúce sa výnimiek, orgánov verejnej správy a subvencií, môžu mať

vplyv na nárok na odpočet DPH, a teda určité výskumné činnosti zbytočne zaťažujú. Komisia sa zaviazala preskúmať tieto tri záležitosti²³, ktoré je potrebné modernizovať. Komisia pri preskúvaní právnych predpisov kriticky preskúma obmedzenia týkajúce sa vrátenia DPH v prípade výdavkov na VaV. Takisto zväží, do akej miery existujúce pravidlá týkajúce sa orgánov verejnej správy a subvencií bránia vytváraniu verejno-súkromných partnerstiev a dohôd o del'bu nákladov, vrátane tých v oblasti výskumu, v ktorých sa tieto štruktúry čoraz viac využívajú na vykonávanie činností v oblasti VaV, ktoré vyžadujú združovanie prostriedkov verejných a súkromných subjektov alebo externé zadávanie výskumu súkromnými subjektmi verejnoprávnym subjektom (zmluvný výskum). Uplatňovanie súčasných pravidiel o DPH na verejnoprávne subjekty je zložité a vedie k rozdielnym výsledkom v jednotlivých členských štátoch Spoločenstva. Rozdielne zaobchádzanie s verejnoprávnymi a súkromnými subjektmi, pokiaľ ide o DPH, spôsobuje narušenie hospodárskej súťaže, vedie k hospodárskej neúčinnosti a podnecuje k obchádzaniu daňových povinností. Komisia preskúma spôsoby, ako tieto pravidlá zjednodušiť a uľahčiť ich jednotnejšie uplatňovanie v Spoločenstve tak, aby sa zabezpečili rovnaké podmienky v tých oblastiach činnosti, v ktorých pôsobia verejnoprávne i súkromné subjekty, napr. poskytovanie zmluvného výskumu.

Vzájomne úzko súvisiace problémy týkajúce sa výnimiek, orgánov verejnej správy a subvencií sa budú riešiť ako jeden celok a pred predložením návrhu v roku 2008 sa posúdia sociálne a hospodárske dosahy možného legislatívneho návrhu.

3.7. Zaobchádzanie s VaV v oblasti spoločného konsolidovaného základu dane z príjmov právnických osôb

Z dlhodobejšieho hľadiska je potrebné usilovať sa o jednotné vymedzenie VaV a inovácií v EÚ na daňové účely a poskytnúť týmto výdavkom priaznivé daňové zaobchádzanie v spoločnom konsolidovanom základe dane z príjmov právnických osôb. Komisia toto zahrnie do diskusií príslušných pracovných skupín s členskými štátmi s cieľom určiť celistvé a dobre vyvážené riešenie v súlade s ostatnými možnými stimulmi na stanovenie spoločného konsolidovaného základu dane z príjmov právnických osôb.

4. ZÁVER

Komisia berie na vedomie tendenciu zabezpečiť priaznivejšie daňové zaobchádzanie pre VaV, ktorá je v mnohých členských štátoch, a víta toto úsilie o zvýšenie podnikových výdavkov na VaV. Existuje však nebezpečenstvo, že rastúca rozmanitosť daňových stimulov pre VaV by mohla viesť k ďalšiemu rozkúskovaniu daňového prostredia pre podniky v Európe a k ich neoptimálnemu cezhraničnému využívaniu. Na posilnenie účinného využívania daňových stimulov pre VaV v celej EÚ a na zlepšenie nadnárodnej spolupráce vo výskume je preto vzhľadom na rastúcu globalizáciu činností v oblasti VaV potrebný určitý stupeň koordinácie. V tomto oznámení a v sprievodnej prílohe sú uvedené právne podmienky a možné koncepčné riešenia týchto stimulov s cieľom pomôcť členským štátom zlepšiť ich daňové zaobchádzanie v oblasti VaV.

²³ KOM(2000) 348